

РÆСТДЗИНАД

Газет цæуын райдыдта 1923 азы 14 мартыйы – газета издаётся с 14 марта 1923 года

2026 азы 9 июнь – хурхатæны майы 9 бон, дыццаг

Аргъ 10 сомы

- 2 ИРОН ХАБÆРТТÆ
Зураты ахуыргонд
- 3 ДÆРÆФЫ РАЙОНÆЙ
Теккаты хъæу: йæ ивгъуыд, йæ абон
- 4 СПОРТИВОН ФИДИУÆГ
Футбол

www.rastdzinad.ru
vk.com/club217633221
t.me/gazetarastdzinad1923

Аппаратон æмбырд

Ныхас – æдасдзинад æмæ санитарон уавæрыл

РЦИ-Аланийы Сæргълæууæджы æрвыл-кæуырион радон аппаратон æмбырд амыдта Сергей МЕНЯЙЛО. Архайдтой дзы нæ республикаейы ведомствæтæ æмæ министрæдты разамонджытæ, районы сæргълæууæджытæ æмæ дзыллон хабархæссæг фæрæзты куджытæ.

Цæгат Ирыстони оперативон уавæры тыххæй раныхас кодта нæ республикаейы Граждайнаг хъахъхъæнынад æмæ æнæнхъæлæджы уавæры комитеты сæрдар Александр Хоружий. Чиновник куыд загъта, афтæмæй боныхъæды уавæры ныр онг дæр нæма банывыл. Хæстæгдæр бонты та нæм кæсынц тыхджы тæркъæвдæтæ ихимæ, цæугæдæттæ дæр куы райивылтой, уымæй тас у, фæлæ æнæнхъæлæджы уавæры куджытæ сты цæттæ бахъуаджы сахат. Уымæй уæлдай, фæстаг рæстæг бæлвырд æмæ лæмбынæгдæр цæстдæр цæуы Зæрæмæджы ГЭС-мæ. РЦИ-Аланийы Цæрæнуатон-коммуналон хæдзарæд, артаг æмæ энергетикаейы министрæды куыд фехъусын кодтой, афтæмæй ГЭС-ы электрон ли-

ниты ифтонгæртæй иуы аvari æрщыд, æмæ уый аххосæй Алагеры район æмæ Хуссар Ирыстони иуæй-иу хъæуты цæрджытæ æнæ рухсæй аздадысты. Компания «РусГидро»-йы специалистæм æхуысмæ фæстагд кодта «Россети»-йы аварирон службæйы бригадæ. Уавæр аиуварс кæныныл архайынд, фæлæ бæлвырд бæрæг нæма у, куыстытæ кæд фæуындзысты æнæхъæнæй, уый. Александр Хоружий ма радзырдта, ивгъуыд кæуыри нæ республикаейы тæрхондæттæй цалдæр

бæстыхайы æмæ Дзæуджыхъæуы Мыхуыры хæдзары рæмудзæн æрмæг æвæрд æрщыд, загъгæ, ахæм информацийы фæдыл. Æвæстиаты сгарæн мадзæлттæ арæст æрщыд, фæлæ хабар мæнг хъуысгæниаг разынд. Сергей Меньяйло ведомствæйæн бахæс кодта тæркъæвдæты фæстиуджытæм ноджы биноныгдæр цæст дарын æмæ цæугæдæтты былгæрæттæ сфидар кæныны фарстæтыл рагацау бацархайынд, цæмæй адæмы хæдзæртæм дон мауал бакæла. Уы-

май уæлдай, нæ республикаейы Сæргълæууæг хæслæвæрдтæ ратта РЦИ-Аланийы Цæрæнуатон-коммуналон артаг æмæ энергетикаейы хæдзарæдæй министр Хъараты Тимурæн социалон хызты мониторингы мадзæлттæ скæнын.

– Алы ахсджиаг фарстайы фæдыл дæр адæм фыссынц республикаейы Сæргълæууæгмæ, сæ хъаст мæнмæ æрвитынц, уымæн æмæ сæ районы сæргълæууæджытæ нæ «хъусынц» æмæ нæ «уынынц». Æз сымæхæй

домын социалон хызтæм биноныгдæр кæсын æмæ, цы лыггæниаг цаутæ сæвæзæры, уыдон æвæстиатæй районы разамындæм æххæст кæнын, – загъта регионы разамонæг.

Сергей Меньяйло æмбырды архайджытæн дæнцæгæн æрхаста, Æрыдоны районы Рассветы хъæуы скъолайы цалцæджы куыстытæ кæй æрлæууыдысты, уый тыххæй цæрджытæ сæ хъаст республикаейы Сæргълæууæгмæ кæй æрбарвыстой, уый.

Аппаратон æмбырды архайджытæ нихас кодтой Цæгат Ирыстони санитарон уавæр, объектты бындурон цалцæг, фиданы 2027-2028 азы тæрихон проекттæ æмæ пæддæхадон программæты нысантæ æххæст кæнын, сывæллæтты сæрдыгон фæллаууæгдæр æмæ æдасдзинады фарстатыл. Сергей Меньяйло Æнæниздзинад хъахъхъæнынад, Ахуырад æмæ наукаейы министрæдæн бафæдзæхста скъолаты лагертæм биноныгдæр цæстдæр, нуазын æмæ хинайæн гом бæнæтты дон хæрхъæддзинад бæрæг кæныны мадзæлттæ.

САУТÆТЫ Тамилæ

Æнæниздзинад

Тæссаг низтæй хи бахъахъхъæнут

Низ цас раздæр сбæрæг кæной, уыйас æнцондæр дæбæхæнæн у, фæзæгъынц дохтыртæ. Уыцы хъуыдымæ Æрыдоны районы хъæутæм, сæрмагонд графикæ гæсгæ, цæуынц флюорограф æмæ маммограф машинагæ. Ацы бонты æрлæууыдысты Хъæдгароны, амбулаторийы цур. Национ проект «Æнæниздзинад»-ы бындурыл ахæм лæггад тынг æхсызгон хъæуы тæссаг низтæй хи бахъахъхъæнынæн. Нырыккон мобилон комплекс схонаен ис цæлхытыл рентген-кабинет. Райсом раджы адæм цæуын райдыдтой, – фылдæр хистæр кары адæм.

афойнадыл рабæрæг кæнынæн. 40 азæй хистæртæ – дыууæ азы иу хатт, 50 азæй – афæдз иу хатт хъуамæ се 'нæниздзинад бæрæг кæной.

Ацы профилактикон мадзал æрмæстдæр цалдæр минуты цæуы. Радиацийы тынтæй хи бахъахъхъæнынæн дзы ис сæрмагонд кабинет. Нæ куысты тыххæй арæхдæр

ТУАТЫ Сæлимæ æмæ МСОЙТЫ Дианæ

– Тынг хорз у, ахæм медицинаон лæггад кæй ис, уый. Дохтыры амындæм гæсгæ скодтон флюорографи. Районы рынчындонмæ цæуын мæ нал бахъуыд, – загъта Гагуйлаты Хъæзыбег.

– Районы алы хъæумæ дæр цæуæм сæрмагонд графикæ гæсгæ. Медицинон куджытæ рагабонмæ фехъусын кæнынц адæмæн. Хыгагæн, ныртæккæ арæх у тарниз, иу бахъахъхъæнынæн афæдз иу хатт флюорографи æнæмæнгæй хъæуы

кæнын. Нырыккон аппаратты пленкæ нæй, хуызыст уайтагъд цæуы электрон базæмæ, уый фадат дæттæты цыбыр рæстæгмæ уавæр сбæлвырд кæнынæн, – загъта рентген-лаборант Мсойты Дианæ.

Хъæуы цæрæг сылгоймæгты удæнцойдзинадæн, стæй тæссаг онкологон низтæй хи бахъахъхъæнынæн сæ дохтыртæ æрвитынц маммографи кæнынæм.

– Нырыккон рентген ку-сагæртæ тæссаг не сты, фæлæ æххуыс сты низ

арфæйы нихæстæ хъу-сæм, фæлæ йын аргъ чи нæ кæны, йæ ахадннннннад чи нæ æмбары, ахæм-тæ дæр вæййы, – дзуры рентген-лаборант Туаты Сæлимæ.

Дианæ æмæ Сæлимæ нырма æргонд чыдзжытæ сты. Дзæуджыхъæуы медицинаон колледж æнтыстджынæй каст фесты, кусынц Æрыдоны районы рынчындоны. Сæ развæрст дæсныадыл сты æнувыд.

ГУГКАТЫ Жаннæ

Партион проект

Хъомылады ахсджиаг фæрæз

Патриотон проект «Хъæбатырты цæсгæттæ» царды æнтысы политикон парти «Иугонд Уæрæс»-йы фæрцы. Республикæйы йæ дæрдæр æххæст кæнын.

Партийы æхсæнадон æххуысы штабы æрдырдтой, проект ацы аз куыд æнтысдзæн, ууыл. РЦИ-Аланийы Хицауады Сæрдары фыццаг хæддæвæг Отары Георги куыд фæбæрæг кодта, афтæмæй ацы саразыны хъæлæгæрыс равдыста Цæгат Ирыстони Сæргълæууæг, «Иугонд Уæрæс»-йы регионалон хайады нымæрдæр Сергей Меньяйло. Ацы аз проект аххæстдæн 23 скъолайыл. Скъолатæ сты Дзæуджыхъæуы, Алагеры, Горæтгарон, Кировы, Мæздæджы, Æрæфы æмæ Дыгуры районы.

Скъолаты æдгад кæуылтæ кæй нывтæ фæзындзысты, уыдонимæ сты Советон Цæдзы дзыуæ хатты Хъæбатыр Плиты Иссæ, Цæгат æмæ Хуссар Ирыстони зындгонд политикон æмæ æхсæнадон архайæг Тæболты Солтан, Советон Цæдзы маршал Георгий Жукæ, маршал «Штурм Осетии»-йы азыды командир Ярослав Шербаков æмæ æндæр хъæбатыртæ.

ШТАБ ОБЩЕСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ ПАРТИИ ЕДИНАЯ РОССИЯ В РЕСПУБЛИКЕ СЕВЕРНАЯ ОСЕТИЯ-АЛАНИЯ

Отары-фырты нихасмæ гæсгæ ныртæккæ банæлдтой проектты дыккаг къæп-хæнмæ. «Цæгат Ирыстони цæрджытæ нырмæ сбæрæг кодтой хъæбатырты. Ахсджиаг у, адæм сæхæлдæг кæй æвзарынц лæгдзинад равдисæг хъæбатырты. Дæпæт куыстытæ фæуындзысты уазæлтты агъоммæ», – радзырдта РЦИ-Аланийы Хицауады Сæрдары фыццаг хæддæвæг. Проект царды æнтысы Цæгат Ирыстони Арæзтады министрæды руаджы, йæ цуры бæлæууыдысты «Иугонд Уæрæс»-ы регионалон хайад, Фæрæзтæн разамындæттæны центр æмæ Ахуырады ведомствæ.

«Иугонд Уæрæс»-йы регионалон хайады нымæрдæры хæддæвæг Едтойты Марат куыд загъта, афтæмæй ацы проект тынг фæахъаз уыдзæн ахуырдауагæн, сæ бæстæйы, сæ республикаейы истори базонимæ сæм фæзындзæн тырын-дзинад. «Адæмон программæйы фæлгæты нæ æрды ис рæзгæ фæлтæрты патриот хъомыладмæ уæлдай æргом аздахын», – фæбæрæг кодта партион архайæг.

САНАТЫ Альбинæ

Адæмон газет

Рафыссæм «Рæстдзинад»!

ЙÆХИ ИРОН ЧИ ХОНЫ,

УЙ ХЪУАМÆ РАФЫССА ГАЗЕТ «РÆСТДЗИНАД»

Кæронмæ фæхæццæ кæны 2026 азы дыккаг æмбисæн газеттæ æмæ журналтæ рафыссыны кампани. Иннæ хæттыгау та ныридæгæн «Рæстдзинад»-ы иузæрдон кæсджытæ рафыстой сæ уарзон газет. Иннæтæн хъусын кæнæм, ацы майы кæронмæ ма газет рафыссæн кæй ис, уый.

«Уæрæсейы пост»-ы цæгатирыстойнаг хайады куыд фехъусын кодтой, афтæмæй 2026 азы дыккаг æмбисæн газет «Рæстдзинад»-ы рафыссыны аргъ у 1717 сомы æмæ 16 капеччы. Уиймæ, адæмы лыгтон къордтæм чи хауы, уыцы адæмæн та – 1396 сомы æмæ 56 капеччы.

Газеты индекс: 53901.

Нæ зынаргъ газеткæсджытæ! Ирыстони истори, ирон адæмы æгъдæуттæ, мадæлон æвзаг, ирон фысджытæ æмæ нывгæнджыты уацмыстæ зонн уæ кæд фæнды, æмæ нæ рæзгæ фæлтæр сæ мадæлон æвзаг уарзой æмæ йæ ахуыр кæной, уымæ кæд бæллут, уæд, уæ хорзæхæй, рафыссут «Рæстдзинад». Æмæ газет æхсæз майы дæргы алы хæдзармæ дæр хæсдзæн ног хабæрттæ, зонгæ уæ кæндзæн, Ирыстони æмæ Уæрæсейы царды цы ивддзинæдтæ цæуы, уыдонимæ, дзурдзæн уын нæ ивгъуыды, нæ абон æмæ нæ сомбон тыххæй. Алы ирон хæдзарæн дæр – газет «Рæстдзинад»!

РЕДАКЦИ

Экономика

Электрон тых – фылдæр

Цæгат Ирыстон æмæ Дагестаны фæзындзæн ног чысыл гидроэлектростанцæтæ 2028 æмæ 2029 азы.

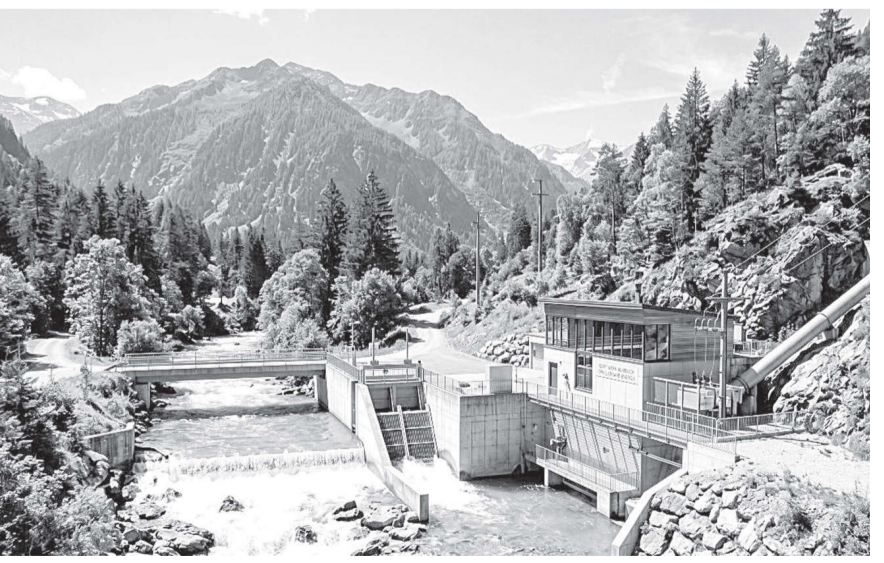
Электрон тыхы ног гуырдæтæ ссарыны инвестицион проектты конкурсы бæрæггæнæнтæм гæсгæ æвæрст цы уæлахиздæтæ æрцыдысты, уыдоны хсæн уыдысты цæгаткавказæг гидрогенерацийы объекттæ.

Æдгæппæтæй 2026 азы бæрæггæнæнтæм гæсгæ равæрстой аст проектты, афæдзмæ дзы фæрæстæ хъуамæ исой 6,64 миллиард сомы бæрц. Уыцы аст проектты хсæн ис фæйнæ иу бавдысты (заявка) нæ республикæ æмæ Дагестанæй. Цæгат Ирыстони чысыл гидроэлектростанцæ сараздысты проект «Гидроэнерджи – Осетия»-йы фæлгæты.

Дыууæ станцæйæн дæр сæрмагонд бадзырдты бындурыл инвестицæтæ раздахыны гарантиейы механизм лæвæрд æрцæудзæн, афтæмæй конкурсы фидаргонд æргътæм гæсгæ инвестортæ 15 азы дæргы æнæкæуылмпытæй исдзысты электрон тых.

Иæ тых 5,2 мегаватты кæмæн у, ахæм иу объект уал Цæгат Ирыстони кусын райдайдзæн 2028 азы, 5,05 мегаваттон та афæдзы фæстæ – Дагестаны.

БУТАТЫ Азæмæт

Хъæууон хæдзарадæн

Фæзындзæн ног дæсныйад

Хæххон аграрон университеты фæзындзæн ног дæсныйад – гидромелиоратор. Уый тыххæй фехъусын кодта ахуырадон ардзæсты пресс-службæ. Ацы къабазы рауагдонтæ фехъуыс кæндзысты хъæууон хæдзарады фæллойдæджытæн донивылдтытæ, хус рæстæг æмæ æрдзы æндæр фыдбылызхæссæг фæзындтытæ тох кæнынмæ.

«Хæххон аграрон университет райста бакалавриаты программæ «Гидромелиораци»-йы ли-

Интернеттæй ист къам

цензи. Аграрон факультеты ацы ног дæсныадмæ студенттæ исын райдайдысты 2027 азы, – фæбæрæг кодтой ахуырадон уагдоны.

Университеты куыд зæгъынц, афтæмæй мелиорацийы проектты хъæууон цæрæнбынагтæ ахъуысгондæрæй архайдысты амалхъомтæ, уый та хорзæрæдæм фæзындзæн республикæйы экономикæ æмæ районы социалон инфраструктурæйы рæзтыл.

Нæ уацхæссæг

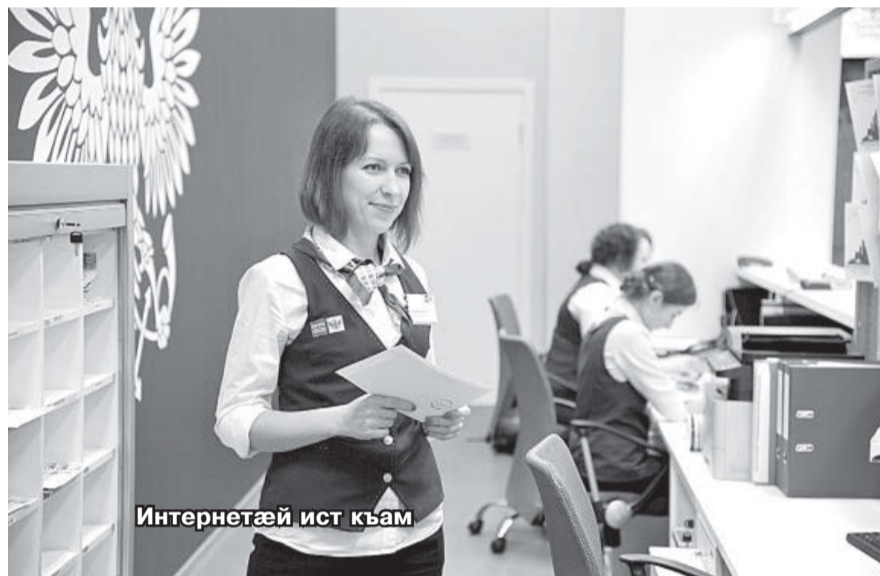
Ахсджиаг фарста

Хъуыддаг биноныгæй равзарæм

Бирæ хабæрттæ гæххæтты руаджы сæнусон вæййынц. Мыхуыры куджытæ стæм, æмæ архайæм, цæмæй Ирыстоны адем, хохæй быдырма, нсой æмæ кæсой сæ уарзон газет. Цæмæй армæджытæ уой цымыдис, газеты алы фарс дæр у аив æмæ хъæздыг ирон æвзагæй фыст.

«Рæстдзинад» æвæг адемæн газет у, иудзинад æмæ фарныл тохгæнæг. Айфыццаг ныхас айхъуыст, ома, посты хайæдтæ хъæуытæ æвгæнынц, постхæсджытæ нæ фаг кæны, адем зынаргъæй цы газеттæ рафыссынц, уыдон сæм нæ хæццæ кæнынц афойнадыл. Уыцы ныхас адемæн апырх, æрбахæццæ нæ редакциямæ дæр. Нæ стыр хæсыл ныймайæм, адем цæмæй тыхсынц, уыцы хъуыддагтыл фыссын, уымæн æмæ газет аразæг сты æрмæст уацхæсджытæ нæ, фæлæг кусæг адем, пенсиисджытæ, хæдзары æвсинтæ.

«Рæстдзинад» дзæгъæл ныхастæ нæ мыхуыр кæны. Хъуыддаг биноны равзарынæн бафарстам адемæн. Сæ хъуыддаг, сæ фæндтæ æмæ филиппинагтæ загътой Уарсæйы посты разамындæн. Ацы ныхастæ бакæсгæйæ, чидæр йæхинымæр зæгъдзæн: «Цы нæ бон у». Фæлæг хъуыддаг афтæ нæу.

Интернеттæй ист къам

Дзодзиаты Тамерлан, Дзæуджыхъæу:

– Ацы аз газет нæ рафыстон, кæд æмæ бирæ уарзын «Рæстдзинад», уæддæр. Цæуылнæ? Уымæй размæ æз, куыд æмбæлы, афтæ посты

фæллоий ветеран, Урсдоны хъæу:

– Разы дæн нæ постхæссæг Хъараты Розæйы лæггадæй. Уыцы ногдзинад – газеттæ алы бон нæ хæссын – махмæ нæма æрбахæццæ. Алы газет дæр кæрæй-кæронмæ бакæсын. Мæ зонгæтæн дæр фæзæгъын, мæ фыдгулы дуармæ та постхæссæг ма æрлаууа, зæгъгæ. Уæдæ мын Азæ, посты уæййаг хæдзары хъæугæ лыстæг дзæуагтæ дæр фæхæццæ кæны мæ курдиатмæ гæсгæ.

Аулохты Валери, Комсомольскы хъæуы бинагтон администратийы сæргълаууæг:

«Агурæм постхæссæг», – ацы курдиатимæ бирæ дуардæр бахостæм. Дæргъæвæтин рæстæг æвзарæм тыхстæдзæдтæ, уымæн æмæ нæ посты хайды кусæг нæй. Газеттыл иузæрдон адымæгтæ сæ пенсиы муртгæй рафыссынц, æмæ сæ, хыгагæн, афойнадыл нæ исынц. Нæ хъæуы социалон куджытæ, бархионтæ сæ æнæзæвæгæй байуарынц, скъоладзаутæн бафæдзæхсæм, æмæ сæ фæхæццæ кæнынц цæрджытæ. Адем сæ хъаст хæссынц администрацимæ. Районы посты хайды хицау Гæбуты Анджелæ дæр махимæ иузæрдон у. Ничи разы кæны, уымæн æмæ дзы куыст – бирæ, мызд та – чысыл у. Æмæ ахæм уавæры бирæ ирыстойнаг хъæутæ сты. Тæссаг у, нæ уарзон газетты тираж ногжы къаддæр куы фæуа.

Афтæ хъуыды кæнынц алы хъæуы цæрджытæ. Дузырцы телефонæй, фыссынц фыстæджытæ «Рæстдзинад»-ы редакцимæ. «Уæрæсейы пост»-ы разамынд уынаффæтæ нæ «ппæты дæр сагъæсы æфтауынц».

ЦЕГÆРАТЫ ЖАННÆ

Æмæдзидзæй бакусæм нæ «ппæт дæр».

Джыгкæйты Фатимæ, педагогон фæллоий ветеран, Црауы хъæу:

– Мах хъæуы дæр ацы фарста ахсджиаг у. Газет бирæтæн у ныхасæмбал, æнхæлæм йæм кæсынц. Ис нæм æртæ постхæссæджы, иузæрдоний лæггад кæнынц адемæн, уымæн ма сыл хæс савæрдтой, товаргæ уæй кæнын дæр, сæ комкоммæ хæстæй уæлдæй.

Плиты Валик, зæхкусæг, Фий-Иджыбыл:

– Ирон дзыллагæн сæ фылдæр хъæуты цæры. Хиирхæфсынæн дзы уыйбæрц ницы гæнæнтæ ис. Уæгд рæстæг газет куы рафæлдай, уæд дæ фæллад дæр фæлидзæнис.

Районы газет «Рух» æмæ «Рæстдзинад» фыссæм бирæ азы. Куыд зонун, афтæмæй нæ посты хайад ныр кусы бонцухæй.

Æлборты Зарæ, Тарскæйы хъæуы администрацийы кусæг:

– Мæ мад ныр йæ 90 азы сæрты акаст. Йæ улы бæрц уарзы газеттæ æмæ чингунтæ кæсын, уымæн, æнæ кæсæнцæстæй. Нæ посты хайад алы бон нæ кусы. Газеттæ нæм цалынмæ тымбылæй æрбадттынц, уæдмæ тыхсын райдайы. Ацæргæ адымы цæмæ æнæхæй кæнынц ахæм уацхæйæ? Æртæ постхæссæджы нæм ис, байуарынц пенсигæ дæр. Ницы ахосджын сæ кæнын, сæ мызд тынг гыццыл у, фыдæбон та – бирæ.

лæггæдтæн бафыстон, цæмæй мын æй хæдзармæ хæссой, фæлæг сæм постхæсджытæ кæй нæй, уый тыххæй мын загътой, «Главпочтамт»-ы хицæн къолпы æмбырд кæй сты.

Æмæ уый газет нæ, макулатурæ у. Алкæй дæр фæнды ног хабæрттæ афойнадыл бакæсын, æмæ газет æрвылбон куы нæ иса, уæд æй фысгæ дæр нæл ракæндзæн.

Хъариаты Ритæ, библиотекейы кусæг, Кировыхъæу:

– Æнæдзыæрдгæй зæгъдзынæн, нæ посты хайад хорз кæй кусы, газеттæ, пенсигæ афойнадыл байуарынц, газеттæ фылдæр пенсиисджытæ фыссынц.

СОЗАЙТЫ НИНА, педагогон

Фыссынц «Рæстдзинад»-мæ

Алчидгæр нæ куы базмæлид...

Мæхи кæдæй хъуыды кæнын, уæдæй нырмæ нæ хæдзары алкæддæр уыдис газет «Рæстдзинад». Мæ рухсагаг ныййарджытæ йыл архæцæмæ нæ хъæцдысты. Уыцы уарзондзинадæй æз дæр дæвæгæр хайджын фæдæн.

Мæ мад Галбаты-Цуциты Зæирæ 50 азæй фылдæр кад æмæ радимæ бакуыста Урсдоны скъолайы, лæвæрдта немцыгаг æвзаг, уыдис Цæгат Ирыстоны сгукт ахуыргæнæг, лæууыд ахуыры хайды сæргъы. Къорд азы размæ кæд йæ рух дунейæ ахицæн, уæддæр æй нæ рох кæнынц йæ раздæры ахуыр-дзаутæ. Æз дæр, афон куы «рцъид, уæд мæ уарзон ныййарæджы къæвæдтыл ацъдтæн æмæ ныр 40 азы кусын Урсдоны скъолайы райдиан кълæсты ахуыргæнæгæй.

Алы дуг дæр цардмæ йæхи ивдзинæдтæ хæссы, афтæ, мах, æхсайæм-æвдайæм азы гуырдтæ, цардыстæм советон дуджы, æнæхæйыры «рацарæзты» рæстæг, Чубайс, Гайдæр æмæ сæ хъуыдтæ ног экономикон реформæты «дзæбæхдзинадтæ» та абоны онг дæр нæхиуыл æвзарæм. Советон ахуырады системæйæ тыхджындæр дунейы нæ уыд, фæлæг йæ чи баивта, ивдзинæдтæ йæм чи бахаста, уыдон адемæн знегтæ сты, æндæр сæ цы схуындæуа. Сывæллæтты логикон хъуыдыкæнынады сæр нæ хъæуы, сæ урæктæ кæнынц телефонты æххуысæй, Гуглмæ фæдзурынц, æмæ сын уайтагъд дзаупп æвæры.

Бынтон æдзæллаг уавæры та нæ мадæлон æвзаг ис. Алырдыгæй хъуысы, дзæгъæлы, дам, фæдисхæр кæнут, сæфынæй, дам, ын тæссаг нæу. Фæлæг мах, хъæуты цæрджытæ, уынæм, хъуыддаг цæмæ цæуы, уый. Ирон хъæуккаг сабитæ сæ мидастæу дзурынц уырыссагау! Уый у прогрессæй фæстиуджытæй иу. Æмæ, цымæ, уыцы прогресс йемæ фарн хæссы, йæ фæстиуджытæ сæ

«ппæт раппæлиаг сты? Интернеты æнæкæрон тыгъдады цы информация равæрынц, уый пайдайгаг куы уайд, уæд бæргæ. Алы æвзæрдзинадтæй пæс-пæс кæны, æмæ ныййарджыты хъæуы къæрдхъус уæвын, иудаджы бæлвырд кæнын, цæмæ кæсынц сæ телефонты, уымæ.

Хыгагæн, чингы хуыздæр лæвар куы уыдис, уыцы рæстæг кæмдæр фæсте аззад. Уый нæ, фæлæг газеттæ дæр ничиуал фыссы, фæстæг хабæрттæ, дам, нæ телефонны уайтагъд бакæсæм. Ирон дзырды фарн нæ фысджыты уацмыстæ æмæ га-

зет «Рæстдзинад»-ы мидаг кæй ис, алчидгæр хъуамæ уый æмбара. Ацы азы дыккаг азæм газет рафыссынæ рæстæг кæронмæ фæхæццæ кæны. Тыхсын, «Рæстдзинад»-ы тираж ныллæгæй-ныллæгдæр кæй кæны, ууыл. Ис дзы, æнæмæнг, бастдзинады хайæдты ахос дæр, фæлæг нæ-хæдæг та цы ми кæнæм йæ уавæр фæхуыздæр кæнынц тыххæй? Мæхи тыххæй куы зæгъон, уæд мæ кълæсы ахуырдазутæй алкæй ныййарæгмæ дæр хицæнæй арвыстон æмæ фыстæг: «Курын уæ, рафысуыт газет «Рæстдзинад». Уый уæ алкæмæн

дæр пайда у, куыд нанатæ æмæ ба-батæн, афтæ уæ цот æмæ цоты цотæн. Æрмæст зонндинæдтæ уын нæ ратдзæн «Рæстдзинад», фæлæг уын фехуыс уыдзæн нæ мадæлон æвзагыл рæсугъд дзурынмæ». Мæ зæрдæ дарын, кæй мæ фехуысдзысты, ууыл.

Алчидгæр йæхи бынаты иу гыццыл куы базмæлид, уæд, мæнмæ гæсгæ, нæ «взджы уавæр фæхуыздæр уайд».

ХОХОЙТЫ НАТЕЛЛА, Урсдоны скъолайы ахуыргæнæг

Ирон хабæрттæ

Зураты ахуыргонд

1966 азы АИШ-ы горæт Нью-Йоркы рацъд чингы «Северные иранцы восточной Европы и Северного Кавказа (савроматы, скифы, сарматы-аланы, анты, ясы и осетины)». Чингыл фыст не I том. Йæ автор – Зураты Авсмайхуайы (Алыксандры) фырт Дзæг-ка (Филипп).

Чингы, стæй йæ автор дæр, ирон чингыкæсæгæн зындгонд не сты, АИШ-ы уагъд чингунтæ Ирыстонмæ нæ хæццæ кодтой, фæсарæйнаг ахуыргæндтæ æмæ фысджыты кой та кæнын дæр нæ уагътой. Гæ, уымæ гæсгæ мæхимæ хæс исын ацы стыр ахуыргонды цардвæндаг æмæ йæ æвæд-дзиуа чингунтæ сымах базонгæ кæнын. Уыцы хъуыддаджы мæ хорз æххуысгæнæг уыд отставкаейы майор Зураты-фырты хæрзæрæд Зураты Салафир. Уый мæ фæхайджын кодта Дзæгкæйы фарнæй, базонгæ мæ кодта йæ чингунтæ.

Дзæгкæй райгуырд 1887 азы Дыгургомæ Æхсæуы хъæуы мæгуыр, фæлæг стыр бинонты «хæн». Уыдтысты 75 хиойна-джы. Йæ дада Гайсанæ уыд аст фырт: Авсмайхуа, Даукуй, Бабот, Баткул, Емæза, Самаза, Алексей æмæ Дзигой. Гайсан Дыгургомæ зындгонд уыд йæ хъаруйæ. Цуаны уæвгæйæ, хъæбысæй-хъæбыс-мæ фæци арсимæ æмæ арсы алпæрста рындзæй. Уый йæ зæрдæ нукуы сивта Æхсæуыл. Мæлгæ дæр уым акодта, йæ «фсымæр Басил та йæ æхсæз фыртимæ ралыгъд Рæзбунмæ (Дур-Дурмæ). Ам дæр хорз цардыл нæ фæхæст, зæхх сын нæ фаг кодта, æмæ йæ фырттæ æдзудхæр уыдысты революцийы фарс.

Авсмайхуа (Алыксандр) – Дзæгкæйы фыд, куыд дзурынц, афтæмæй уыд фидар удыхъæды хицау, домаг йæ цот æмæ йæ «фсымæртæй дæр. Цы хъуыддаг-уы райдыдта, уый хæвцæ кодта кæронмæ, æрдæгыл ницы уагъта. Уымæ гæсгæ йæ Дыгургомæ цæрджытæ равзæрстой бæрон лæггæй Терчы облæсты хицауадæгтæ саразыныл бакуыс, фæстæдæр уыцы арæзтады сис куыстæвæрæг. Æмæ къазнайы хардзæй хохаг фæндæгтæ аразы-ныл куыста Уæлладжыры, Куырттаты æмæ суанг Кæсæг-Балхъары кæмтты дæр.

Филипп (Дзæгкæ) фараст-адзыдæй ахуыр кæнын райдыдта Мæхческы приходы скъолайы. Каст æй куы фæци, уæд æй йæ фыдты хæмæ амæлттæй, йæ зонгæты фæрцы, ахуырмæ бакодта Дзæуджыхъæуы реалон училищæмæ.

Ахуыры азы Дзæгкæ хорз базонгæ прогрессивон революцион зондыл хæст бирæ ирон æмæ уырыссаг лæппутæ æмæ чызджытæмæ. Йæхæдæг ссис революцион къорды разамонæг. Цыппæрдæс-саздзыд лæппуйæ хорз æмбарын райдыдта раст æмæ зылын, хорз æмæ æвзæр, царды æнæраст-дзинады ахосджын чи æмæ цы у, уый. Уымæ гæсгæ арф аныгъуылд революцион куысты.

1904 азы ныр Вахтанговы уын-джы 14-æм хæдзары Дзæгкæ разамынд лæвæрдта революцион къордæн, йæ ныхмæ, абон С.М.Кировы музей-хæдзар кæм ис, уый ныккæнды та мыхуыр кодтой листовкæтæ. Уыдонæй афицæртæ æмæ салдæтæм сидтысты æд хæцæн-гæртæтæ фыстæмæ.

Уый фæстæм Зураты-фырт сис Дзæуджыхъæуы партион (УСДРП-ы) организациыны нымæрдæр уыд. Уыцы рæстæджы уый хæстæг базонгæ Ной Буачидзæ æмæ революцион архайды иннæ разамон-джытæм.

Ф.А. (Дзæгкæ) Зурæв

Северные иранцы Восточной Европы и Северного Кавказа

1. Доистория Северного Кавказа.
2. Кобанский период (савроматы Сев. Кавказа).
3. Скифы (скифский период на Кавказе).
4. Сармато-аланы (аланский период на Кавказе).
5. Сарматы (сарматский период на Кавказе).
6. Аланы и готы на юге России.
7. Период аланов и гуннов.
8. Анты и Антский политический союз североиранийцев.

Чингыдзы разныхасы загъд ис, автор кæй архайдта Хурыкæсæн Европæйы, Волгæйы, Уралы дæлвæзтæй æмæ Азийы æндæр рæттæй, суанг рагазман Китайы арæнты онг чи хæццæ кодта, уыцы зæххытæй рацæуæг цæгатирайнæгты æппæт знæмты бастдзинæдтæ æмæ иугæндзон истори цæстытыл ауайын кæнын. Æмæ йæ къухы бафтыд. Уымæй уæлдай ма, чингыдзы ис «Антропологон таблицæ» æмæ «Хронологикон амынддзинæдтæ».

Уæлдай цымдыгадгæр у цæгатирайнæгты паддæхтæ æмæ фæтæгты номхыгъд. Мæнæ ахæмтæ: Адаси, Амухæ, Анагаст, Анахарз, Анбазук, Акроза, Ардагаст, Арифарн, Арифайдаг, Атац, Афаи, Ардабор, Аспар, Бабай, Базук, Бартагута, Беорг, Бæука, Боз кæнæ База, Гатал, Гезандр, Гнур, Гоуар, Еунон, Еухар, Идантир, Зантир, Зизай, Зинафер, Каниц (Канц), Кам, Калегаст, Коба, Кандаг, Мадий, Медосак (Масдак), Октамазд, Орик, Палак (Балаг), Распарагон, Равсимад, Респендиал, Саврамат 1, Саврамат 2, Саврамат 3, 4, 5, Сайта-Фарна, Самбида, Сангибан, Саумаг (Саулæг), Сила, Таргитай, Таргатауа, Тæзæ, Томир (Тамар), Тугдаммæ, Уæрхæг, Уоразмаг, Фарзой, Фасанз, Фоферс (Тоторз-Тотраз).

Дзæгкæ Францы фæци 1914 азмæ. Фыццаг дунеон хæст куы райдыдта, уæд ацъд АИШ-мæ æмæ уым цæргæйæ баззад йæ амæлтæты бонмæ. Йæ цард байу кодта польшæйаг чызгимæ. Райгуырд сын иу лæппу Петр æмæ днууæг чызджы Ольгæ æмæ Ниноæ. Дзæгкæ 1973 азы куы амард, уæд æй йæ фырт æмæ иннæ америкаг ирæттæ баныгæдтой Калифорнийы. Петр абон дæр йæ мадмæ цæры уым. Йæ чызджытæй Ольгæ у дохтыр, Ниноæ та – юрист.

Гæ, афтæ царды тымгъ йæ зилæнты фæхаста Зураты Филиппы (Дзæгкæйы) йæ райгуырагон Ирыстонæй æмæ æнусмæ æрæнцæд кæйдæр зæххыл. Афтæ йæ бæргæ нæ фæндыд... Æдзудхæр йæхи ивæзта йæ райгуырагон уæзæгмæ, фæлæг революцийы рæстæг бастæйæ æдде чи аззад, уыдонæн æнцон æрбаздæхæн нæ уыд. Бирæ къуырцæвæнтæ дзы сæвзæрд, фæлæг уæддæр Зураты-фырт зæрдæ æмæ зондæй æдзудхæр уыд Ирыстоны. Уымæн хорз æвдисæн – йæ днууæгомон наукон чингы дæр. Райдайæны кæй кой кодтон, уый. Уый стыр наукон куыст у. Цас ыл фæтухæн кодта, уый йæхицæй

хуыздæр чи зыдта. Æцæгæлон бастæйы ахæм гуырахстджын куыстæн æрмæст æрæмбырд кæнын æмæ йæ ныффыссын хъæбатырдзинад у. Йæ наукон куыстæн ын аккаг аргъ скодтой Абайты Васо æмæ иннæ ахуыргæндтæ. Васоимæ Дзæгкæйæн уыд фидар æмæ хæлар бастдзинæдтæ.

Дзæгкæйæн ма Ирыстонмæ ссæуыны фадат фæци иунæг хатт – 1964 азы. Раст цыма ногæй райгуырд, уый хуызæн уыд, фаг фæцион кодта йæ адæмыл, цард æмæ ахуыры сентыстытыл. Сагъæс кодта мадæлон æвзаджы уавæрыл, адем æй кæй рох кæнынц, ууыл. Кæд фæстæмæ æнкъардæй здæхт АИШ-мæ, уæддæр цыд ног тытимаæ, разæнгарддзинæд æмæ тырнындзинæдтæмæ. Ам уагъта йæ ног хорз хæлартты, зонгæты. Уыдонæй цалдæрмæ куыддæртæ йæ къухы бафтыд, днууæг азы фæстæ, йæ чингы куы рæстæ, уæд уый æрбарвитын. Æмæ сæ йæ наукон куыстæй йæхимæ тынгдæр æркæсын кодта.

Чингы «Северные иранцы...» егъау наукон куыст кæй у, уый бæрæг у иу æркатæй дæр. Фыццаг том у аст хайыл дик:

1. Доистория Северного Кавказа.
2. Кобанский период (савроматы Сев. Кавказа).
3. Скифы (скифский период на Кавказе).
4. Сармато-аланы (аланский период на Кавказе).
5. Сарматы (сарматский период на Кавказе).
6. Аланы и готы на юге России.
7. Период аланов и гуннов.
8. Анты и Антский политический союз североиранийцев.

Чингыдзы разныхасы загъд ис, автор кæй архайдта Хурыкæсæн Европæйы, Волгæйы, Уралы дæлвæзтæй æмæ Азийы æндæр рæттæй, суанг рагазман Китайы арæнты онг чи хæццæ кодта, уыцы зæххытæй рацæуæг цæгатирайнæгты æппæт знæмты бастдзинæдтæ æмæ иугæндзон истори цæстытыл ауайын кæнын. Æмæ йæ къухы бафтыд. Уымæй уæлдай ма, чингыдзы ис «Антропологон таблицæ» æмæ «Хронологикон амынддзинæдтæ».

Уæлдай цымдыгадгæр у цæгатирайнæгты паддæхтæ æмæ фæтæгты номхыгъд. Мæнæ ахæмтæ: Адаси, Амухæ, Анагаст, Анахарз, Анбазук, Акроза, Ардагаст, Арифарн, Арифайдаг, Атац, Афаи, Ардабор, Аспар, Бабай, Базук, Бартагута, Беорг, Бæука, Боз кæнæ База, Гатал, Гезандр, Гнур, Гоуар, Еунон, Еухар, Идантир, Зантир, Зизай, Зинафер, Каниц (Канц), Кам, Калегаст, Коба, Кандаг, Мадий, Медосак (Масдак), Октамазд, Орик, Палак (Балаг), Распарагон, Равсимад, Респендиал, Саврамат 1, Саврамат 2, Саврамат 3, 4, 5, Сайта-Фарна, Самбида, Сангибан, Саумаг (Саулæг), Сила, Таргитай, Таргатауа, Тæзæ, Томир (Тамар), Тугдаммæ, Уæрхæг, Уоразмаг, Фарзой, Фасанз, Фоферс (Тоторз-Тотраз).

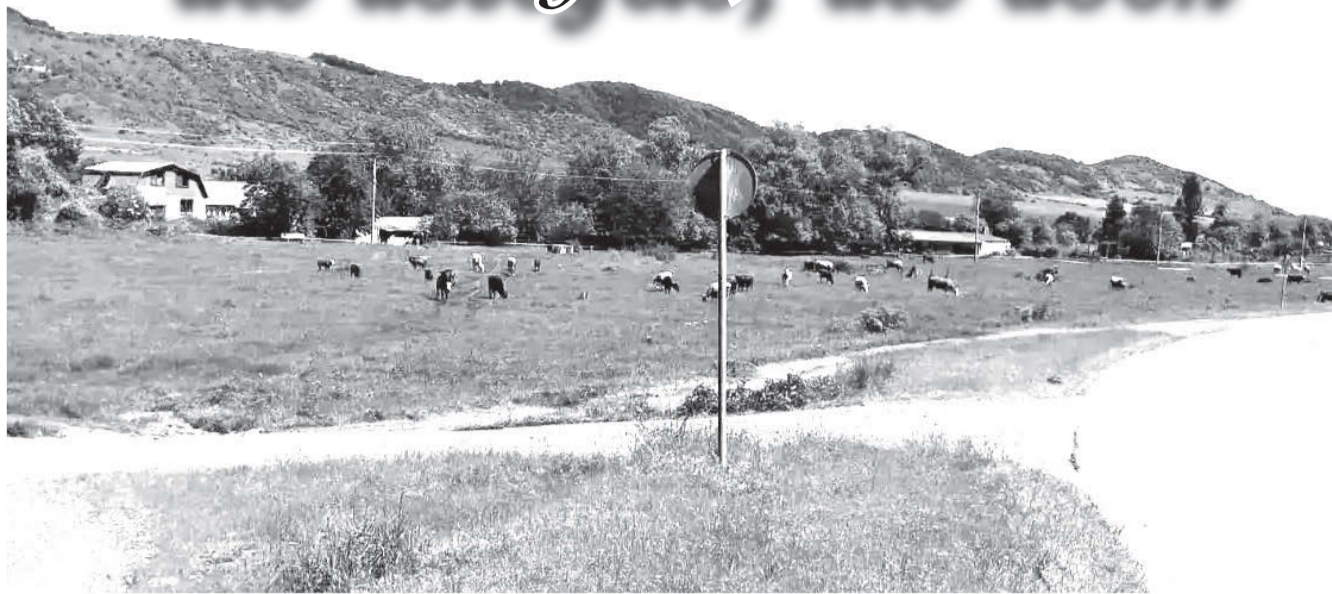
Дзæгкæ Францы фæци 1914 азмæ. Фыццаг дунеон хæст куы райдыдта, уæд ацъд АИШ-мæ æмæ уым цæргæйæ баззад йæ амæлтæты бонмæ. Йæ цард байу кодта польшæйаг чызгимæ. Райгуырд сын иу лæппу Петр æмæ днууæг чызджы Ольгæ æмæ Ниноæ. Дзæгкæ 1973 азы куы амард, уæд æй йæ фырт æмæ иннæ америкаг ирæттæ баныгæдтой Калифорнийы. Петр абон дæр йæ мадмæ цæры уым. Йæ чызджытæй Ольгæ у дохтыр, Ниноæ та – юрист.

Гæ, афтæ царды тымгъ йæ зилæнты фæхаста Зураты Филиппы (Дзæгкæйы) йæ райгуырагон Ирыстонæй æмæ æнусмæ æрæнцæд кæйдæр зæххыл. Афтæ йæ бæргæ нæ фæндыд... Æдзудхæр йæхи ивæзта йæ райгуырагон уæзæгмæ, фæлæг революцийы рæстæг бастæйæ æдде чи аззад, уыдонæн æнцон æрбаздæхæн нæ уыд. Бирæ къуырцæвæнтæ дзы сæвзæрд, фæлæг уæддæр Зураты-фырт зæрдæ æмæ зондæй æдзудхæр уыд Ирыстоны. Уымæн хорз æвдисæн – йæ днууæгомон наукон чингы дæр. Райдайæны кæй кой кодтон, уый. Уый стыр наукон куыст у. Цас ыл фæтухæн кодта, уый йæхицæй

ХЪАЙТТАТЫ СЕРГЕЙ, Дзæуджыхъæу 1998 аз

Ерæфы районæй

Текъатыхъæу: йæ ивгъуыд, йæ абон

Цагат Ирыстоны хъæуты равзæрды историйы сыфтæ куы рафæлдахæм, уæд бирæ цымыдисаг цаутæ базондзæстæм. Уыцы хъæутæй чи рагондæр у, чи – æрыгондæр, фæлæ дзы алы ран дæр цæрынц фæллойдæг хуымæтæг адæм, йæ фыдæлты «рух кæсæтæ»-ыл æнуыд чы у, сæ фарн сын дæлдæр нæ 'рудзыныл зардæбныд чы архайы, ахæм цæрджытæ.

Ерæфы районы, Цыколайæ Сечеры астæу, цæугæдон Ерæфы рахизфарс, алæмæты æрдзон бинаты кæддæр, 1900 азы, сæвзæрд Текъатыхъæу, хонынц ма йæ Дзæгъепбарз дæр. Ацы дзырд цы амон, уый архивты бæргæтæнтæ не ссардтон, фæлæ, йæ цæрджытæ фыдæй-фыртæм цы хуыстой, уый сæ кæстæртæн дæр дзырдтой. Текъатыхъæу цæрæг Къесаты Валери мын радзырдта, ном «Дзæгъепбарз» куыд равзæрд, уый тыххæй мæнæ ахæм хабар:

– Дзæгъе уыд нæлгоймаг, хъаруджын æмæ ныфсхаст лæг. Ацы бинаты Дзæгъе сарæзта хъахъæнæн фидар, æмæ йæ хуыдтой «Дзæгъейы æмбæрзæн». Фæстæдæр ацы ныхасæй Дзæгъепбарз рауад, æмæ афтæмæй царды дæр ныфидар. Ис ма йын æндæр топоним дæр – Дзæгъа (кварц), фæлæ йæ цæрджытæ фылдæр æууæндысты фыццаг вариантты. Ацы бинаттæ

æрдзон минералтæй хъæвдзг уыдысты не-заманты, æмæ дыккаг вариант дæр, æвæццæгæн, уымæн æрхастой ахуыргæндтæ. Текъатыхъæу бонджыты хъæу хуыдтой, хъæвдзг мыггæгтæ дзы цард, – загъта Къесайы-фырт. Кæй зæгъын æй хъæуы, æвæццæгæн мах нал базондзæстæм, цы амон дзырд «Дзæгъепбарз», бирæ рæстæг рацъд, бирæ дон акалд Ерæфы былтæй, фæлæ, хъæуы цæрджытæ цы хуыдыдæр æууæндынц, уымæ сразы уыдыстæм мах дæр.

Нæ республикæйы архивон службæйы кусæг, Фидары Ритæ æмæ Ерæфы районы администрацийы специалист Малиты Алетæ мын чы историон справкæтæ 'рбарыстой, уым Текъатыхъæуы равзæрды тыххæй афтæ фыст ис: «Возникновение поселения связано с

ТЕКЪАТЫ Барис

процессом переселения дигорцев с гор на равнину и строгой правительственной политики разделения населения по религиозному признаку. Подробная история включает в себя следующие ключевые этапы: Земельная реформа и отделение. Во второй половине 19 века российская Администрация на Кавказе начала переселение горцев на равнинные земли. В ходе земельных реформ власти приняли решение расселить представителей отечественного сословия – феодалов и зависимых крестьян отдельно друг от друга. Религиозное размежевание для предотвращения внутренних конфликтов по инициативе Владикавказского епископа в 1892 году было принято официальное решение о разделении христиан и мусульман по разные берега реки Урух. В результате этого размежевания мусульманские семьи были переселены на правый берег реки Урух, и получило название Текаево (по фамилии местных владельцев Текаевых). В советское время село было переименовано в Дзæгъепбарз и вошло в состав Новоурухского поселения».

Текъатæ ацы бинаттæ 'рбалыгъдысты хæхбæстæй, Дыгургомы Фæрæскъæттæй, иуæй-иу историон инфраструктурæ тæ амынд куыд цæуы, уымæ гæстæ – Зæрæмæгæй. Текъатæ равзæрдысты Цæргæсаты уыдæг Хъарабугъатæй. Æмæ 1900 азы ног арæст хъæуы дæр Текъатæ 'рардысты, уый фæстæ сæм æрбалыгъдысты иннæ мыггæгтæ дæр, уымæн æй хонынц Текъатыхъæу дæр. Алы мыггæг дæр сæрыстыр у йæ разæгъды лæгтæй. 1908 азы Текъаты мыггæджы райгуырд фидæны адæмон комиссар, НКВД-йы стухт кусæг æмæ СОАССР-ы 1946-1948 азы Мидхуыддæгты органын министр Текъаты Ильяйы фырт Барис. Уый бавзæрста революцийы, граждæйнаг æмæ Фыдыбæстæйы Стыр хæсты тохы цаутæ. Йе 'фсæддон службæ райдыдта 1931 азы æмæ йæ фæци æххæстгонд 1954 азы. Йæ хъæбатыр хæстон стухтдзинæдтæ йын нæ бæстæйы хæстон разамынд нæ фæрох кодта, æмæ хорзæхджын æрцъд бирæ кадджын хæриуджытæй. Барис йæ цардæй ахицæн 1980 азы.

Хъæуы историйы хуыстгонд у хъæвдзг æмæ бонджын лæг Текъаты Боца. Советон хицауад Терчы облæсты куы 'рфидар, уæд Боцайы хæдзармæ революционертæ-кæрменитæтæ 'рбацидысты, æмæ сын æнæ-хъаугъæ æмæ хылæй ратта йæ бæхтæ æмæ хæцæнгæртæ, цы йæм уыд, уыдон иууылдæр. Хорз æмбæрста, революционертимæ йын тох кæныны мадзал хорзырдæм кæй ницы расайдзæн, уый. Бынтон æндæр хъысмæт та уыдцис Текъаты Исламы фырт Ибрагимæн. Мæгуыр зæххусæг лæджы кулакыл банымæдтой, 1931 азы йæ 'рцахстой æмæ йæ Сыбыры бинаг къæй бакодтой.

Фыдыбæстæйы Стыр хæсты Текъатыхъæуы хæстхæм фæсивæд атындыдтой тохы быдырмæ. Бирæтæ дзы æнустæм базадзæстæй алы фронты тыхгъд быдырты. Абон та арæх æрмысынц Баситы Тæзрæты. Уый ма æрыздæхт хæстæй æмæ, йæ хъæдгæттæ ницæмæ даргæйæ, дысвæлдæхтæй куыста пырх бæстæ йæ къæхтыл æрлæууын кæныны цардæрæзты. Уид æгъдауылхæст, уæздан æмæ зонджын адæймаг.

Историйы сыфтæ

Бæбуйы арф фæд ирон царды

Адæмæн чи фæлæггад кæны, йæ царды ахсджиаг æмæ пайдайæг нысан кæмæн вæййы, уæлдайдæр – иннæты фæрныгадæн, уыдоны зын байрох кæнæн вæййы. Хыггагæн, æппæт ахæм адæмы нæмттæ нæ айхъуысынн. Сæ иу у Зæнджиаты Касайы фырт Бæбу. Уый уыд ахуыргæнаг, поэт, публицист, йæ фыдыбæстæ æмæ йæ адæмæн йæ цард чы нывонд кодта, уый.

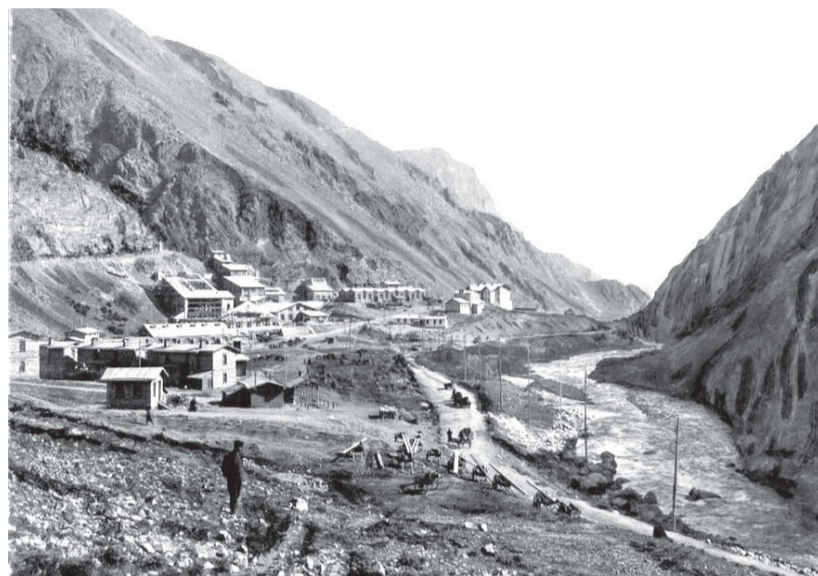
Бæбу райгуырд 1869 азы 15 январы Уæллаг Мызурæ. Йæ фыд раджы амард, уымæ гæстæг царды уæз æрæнцæд лæппуйы уæхсчыл. Тынг хорз ахуыр кодта хъæуон скъолайы, уымæ ма, йæ мадæн дæр уыд æххуыс хæдзары куыстæтæ кæнынæ. Скъола каст куы фæтæ, уæд ацыд Гуырдызмæ Кутаисийы Ахуырадон семинаримæ ахуыр кæнынæ. Иттæг хорз бæргæтæнтæмæ йæ каст фæци æмæ ссыд йæ райгуырдæн зæхмæ.

Бæбу ацыд Бесланмæ ахуыргæнæгæй кустымæ. Уыцы рæстæг уым скъола нæ, фæлæ йын хуымæтæг агуыст дæр нæ уыд... Уæд Бæбу йæ 'рдхорд Гуытыаты Гаккайы хæдзары байгом кодта цыппаркласон скъола. Ахуыр дзы кодта Бесланмæн скъоладзауты фыссынæ.

адæмæн Бæбу кодта адæмон зарджытæ, арæзта хуыздæр кафджыты, стæй хъæбысхæсты ерыстæ æмæ бирæ æндæр цыдæртæ.

Æнæхъæн сæрд Бæбу бакъуыста Цъæйы. Рæстæг куы 'рцъд, уæд фæтæгъд кодта йæ ахуырдауæг Алагиры фыццæгæм скъоламæ. Уый ссис йæ дыккаг хæдзар. Скъоладауæгæн амыдта дунеон æмæ уырыссаг литературæйы классикты сфæлдыстад. Сæйрагдæр йн уыд мадæлон æвзæг сын бауарзын кæнын. Уыцы уроктæ тынг фæбæрæг сты ахуырдауыл. Чидæртæ дзы систы зындгонд фысджытæ æмæ поэттæ: Сечыныаты Владимир, Баситы Михай, Балаты Тембол æмæ иннæтæ.

Бæбуыæн кад кодтой канд йе скъоладауæг нæ, фæлæ йе 'мкусджытæ дæр. XX æнусы

Уыцы рæстæг базонгæ Хетæгкаты Къостайы æмдзæвгæтимæ. Цыбыр рæстæгмæ æмбæлгæ дæр фæкодтой. Поэты æмдзæвгæтæ, стæй сæ фембæлдæй Бæбуйы зæрдæ тынг барухс. Йæ уац «Къостаймæ куыд базонгæ дæн»-ы фыста: «...Амæй размæ нукуыма фæдхуыстон ирон æвзагыл æмдзæвгæтæ. Æмæ ма цинæн ныр кæрон дæр нæй. Уыйбæрц хъару мыл æфтыдтой, мæ зæрдæ ма афтæ æнкъуысын кодтой, æмæ диссаг... Сæхиуыл мæ сбастой, æмæ сæ æппынæдзæх кастæн æмæ кастæн». Уайтагъддæр Къостайы æмдзæвгæтимæ Бæбу базонгæ кодта йæ ахуырдауытæ дæр.

30-æм азы фæзындысты сæртæгкаты Къостайы æмдзæвгæтимæ. Цыбыр рæстæгмæ æмбæлгæ дæр фæкодтой. Поэты æмдзæвгæтæ, стæй сæ фембæлдæй Бæбуйы зæрдæ тынг барухс. Йæ уац «Къостаймæ куыд базонгæ дæн»-ы фыста: «...Амæй размæ нукуыма фæдхуыстон ирон æвзагыл æмдзæвгæтæ. Æмæ ма цинæн ныр кæрон дæр нæй. Уыйбæрц хъару мыл æфтыдтой, мæ зæрдæ ма афтæ æнкъуысын кодтой, æмæ диссаг... Сæхиуыл мæ сбастой, æмæ сæ æппынæдзæх кастæн æмæ кастæн». Уайтагъддæр Къостайы æмдзæвгæтимæ Бæбу базонгæ кодта йæ ахуырдауытæ дæр.

Фæстаг хатт Зæнджиаты лæппу Хетæгкаты Къостайы фембæлд Лабæйы. Уыцы рæстæг зындгонд поэт уыд рынчын. Рæстæгæй-рæстæгæм йæ Бæбу бæрæг кодта йæ 'рдхæрдтимæ – Æмбалты Цоцко æмæ Баситы Михаймæ (Баситы Чабæханы фыд).

Бирæтæ нæ зонынц уый, фæлæ Къоста «Кæрæдзийы уарзгæйæ цæрут, мæ 'фсымæртæ» фыццаг хатт загъта Бæбу, Цоцко æмæ Михайæн. Къоста куы амард, уæд уыдон сауджын Цæлкыкаты Алыксандрæм бахатыдысты поэты мард Ирыстонмæ сласын æмæ йæ йæ Райгуырдæн зæххы баныгæнынны курдиатимæ. Сауджыны райзый дзуапп райсгæйæ, сæххæст кодтой сæ фæнд.

Къостайы мæлæты фæстæ Бæбумæ фæзынд фæндон йæ мад Баситы Госайы райгуырдæн хъæу Цъæйы рауджыты низæй рынчынтæн хæдзар саразын. Кæй зæгъын æй хъæуы, уымæн хуыд фæрæзтæ, æмæ, йæ ахуыргæнæджы мыздæй цытæ фембырд кодта, уыдон ын фаг нæ кодтой. Æхца бакусыны охыл Бæбу фæцъд Фæсбайкæлмæ æфсæнвæндаг аразынмæ. Куы бакуыста 'хца, уæд сыздæхт Ирыстонмæ.

Диссаг у, фæлæ 1906 азы сæххæст йæ бæллиц – бантыст ын хæдзар самайын. Уым уыд цалдæр уаты. Уайтагъддæр уырдаæм цæуын райдыдтой рынчынтæ, цæмæй се 'нæнидзиднад фæфидардæр кæной.

Бæбу ирон æвзагмæ ратæлмац кодта рауджыты низ дзæбæх кæныныл фыст сæрмагонд чингуытæ. Йе 'мбæлттимæ сцалцæг кодтой Цъæймæ фæндаг. Рынчынтæ фыццаг цыдысты Алагиры онг, уырдыгæй та сæ Бæбу ласта Цъæймæ. Зæнджиаты-фырт тынг архайдта афæдзæй-афæдзæм хæдзар цымыдисагдæр, йæ уавæртæ та йын зæрдæмæдзæвгæтæ кæныныл.

Советон тыхбар куы 'рфидар, уæд Бæбуйы арæст хæдзарæн официалон æгъдауы раттой рынчындоны ном. Уым, изæргæй улæфгæ чи кодта, уыцы

XX æнусы 20-æм азы карз тох цъд сауджынтимæ, аргъуантæ хæлдтой, æмæ уыцы хъысмæт æнхæлмæ каст Алагиры аргъуанмæ дæр. Бæбу уыд урочы хъæуонхæдзарæдон техникумы æмæ уыцы рæстæг фæхуыста аргъуаны дзæнгæрджы хъæу. Уайтагъддæр ахуырдауимæ фæтæгъд кодта уыр-дæм. Йе 'рбашыдмæ райхæлдтой дзæнгæрæгтæ, æмæ сын Бæбу уайдзæфтæ кæнын райдыдта. Зæнджиаты лæппуйæн адæмы 'хсан уыд стыр кад, йæ ныхасæн та – уæз. Уымæ гæстæ, аргъуан чы хæлдта, уыдон сæ æнаккаг ми дарддæр нал хæвцææ кодтой æмæ ацыдысты.

Цæмæй аргъуан хъахъæд æрцъидай, уый тыххæй Бæбуы кхуы бафтыд 1929 азы аргъуаны байгом кæнын Цагат Ирыстоны бæстæзонæн музейы хайад. Йæ сæргълæууæгæй æвзæрст æрцъд Гозымты Николай. Адæмы фæллойы фæрцъы Бæбуйæн бантыст хъæвдзг æмæ цымыдисаг æрмæг æрæмбирд кæнын, текстæ æмæ сын фиппаинагтæ цæттæ кодта йæхæдæг.

Бирæ азы Цагат Ирыстоны бæстæзонæн музейы хайад нымад уыд хуыздæрыл. Ныртæккæ уый хæссы Зæнджиаты Бæбуы ном. 2011 азы та Алагиры аргъуаны къулыл байгом Зæнджиаты-фырты мемориалон къæй. Ууыл ис фыст: «Б.К.Зангиеву, спашеуму храм». Йæ скульптор та у Дзобиты Михал.

Зæнджиаты Бæбу Алкæддæр бæллиц дзындзидæттæ райсынмæ, адæмæн хорз саразынмæ, сæ зæрдæ сын балхæнынмæ. Уый уыд кад æхсæнадон архайæг, рухстауæг нæ, фæлæ курдиатджын ахуыргæнæг, фыссаг æмæ тæлмацæнæг. Ратæлмац кодта ирон æвзагмæ дунеон æмæ уырыссаг литературæйы хуыздæр классикты уацмыстæ. Фыста радзырдтæ дæр.

Мæнг комдзогмæ гæстæ йæ 'рцахстой, йæ къухфыстытæ йын байстой. Цы баисты, уый нал рабæрæг. 1937 азы Бæбуы фæхстой. Афтæ æвирхъæуæй фæмард, йæ уарзон адæмæн йæхи нывондæн чы хаста, Ирыстоны уыцы хуыздæр хъæбултæй иу.

Советон тыхбар куы 'рфидар, уæд Бæбуйы арæст хæдзарæн официалон æгъдауы раттой рынчындоны ном. Уым, изæргæй улæфгæ чи кодта, уыцы

Ермæг бацæттæ кодта РЕМОНТЫ Алинæ Интернетæй ист къам

Кæстæры лæггад дзы зоны

Текъатыхъæуы абон ис 37 хæдзары: Цæрæктæ, Къостантæ, Гогатæ, Баликъотæ, Каджатæ, Къесатæ, Хестантæ, Гусалтæ, Бутатæ, Куыдзойтæ, Хуылатæ, Бозыртæ. Сæ хæдзартæ – агуырдураг амард, фæлæ иуæй-иу кæртты фæзы дардмæ зынынц, фарсырдæм чы акъул, мæнæ-мæнæ чи ныккалдзæн, ахæм тынг рагон къæстæ дæр.

Мидæгæй сæ царты къайвантæ агуыстыты астæумæ æргуыбыртæ сты, бацæуæн сæм нал ис, фæлæ лæууынц нырыккон бæстыхæйтты рæнхъы, тыххæст ма кæнынц бонны рухсæм. Нæ зонын, цæуылнæ сæ акалынц биндзæртæ, цы пайдæ сын сты, цæргæ кæм нал кæнынц æмæ, адæймаджы къах кæдæм нал бахизы, уыцы кæлæгдзæг агъуыстытæ, фыдзынд цы кæнынц сæ кæртты бакаст, æндæр, кæд сæ фыдæлты æнгуылдзæвдты фыдæбон сты, æмæ сæ сæ цæст ахафын нæ уарзы. Фæлæ алцæмæндæр кæрон æрцæуы, дуртыл дæр ма згæ хуына куы схæццæ, æмæ сæ куы аиуварс кæнынц. Хъæуы ис æртæ – Цæрæкты Алыбеджы, Бозырты æфсымæртæ æмæ Абысалты Савелийы номыл уынгтæ. Хыггагæн, цæрджытæ сæ бæлвырд ничи зоны, чы уыдысты æмæ цæмæй хуыстгонд сты, уый. Цæрæкты зæронд чындз Оля куыд радзырдта, афтæмæй хъæуы уынгтæй иуæн лæвæрд æрцъд Цæрæкты Зауырбеджы фырт, зындгонд инженер Алыбеджы ном, уый сахуыр кодта æмæ кусты Мæскуыйы. Фæлæ иннæ дыууæ адæймаджы тыххæй ничи ницы загъта бæлвырд.

ЦÆРÆКТЫ Оля

Цæрæкты-Зеденюк Оляйыл 96 азы цæуы. Текъатыхъæумæ Дзæгъепбарзæм чындзы 'рцъд 70 азы размæ. Уæрæсыйы стыр горæттæй иуы базонгæ, уыцы рæстæг зоотехникы дæсныиадыл практикæмæ æрвыст чы 'рцъд, ахæм лæппу Цæрæкты Алыксандримæ. Сæ

цард байу кодтой. Рух дунемæ сын рантыст авд сывæллонны. Оляйæн йæ авд сывæллоны кæстæртæ абон сты 22 хъæбулы æмæ уыдоны хъæбултæ (правнуки) та – 18. Иронау æмæ дыгуронау афтæ сыгъдæг дзыры, æмæ йæ ничи равзæрдзæн уырыссаг у, уый.

– Хистæртæ нæ хъæуы мæнæй уæлдай нал ис. Раздæр та нæм цы хистæртæ уыд, цы! Кæд институттæ каст нæ фесты, уæддæр сæ зонд æнæ-хъæн скъола уыд кæстæртæн. Ме 'фсин Гозекка æмæ мае хицау Там-

бийы кад кæуылты уыдысты. Æз-иу дис кодтон, кæрæдзийы канд ныхасæй нæ, фæлæ бакастæй дæр куыд æмбæрстой, ууыл. Хуыстон ме 'фсинмæ бæлвырд, цы мын амыдта, уыцы хæстæ æххæст кодтон æнæзвивæгæй æмæ ма царды фæсмон нукуы ницæуыл фæкодтон. Мæхицæн дæр хорз чындзытæ фæцис, æрмæст мæхи фырттæн нæ, фæлæ уыдоны фырттæн дæр. Цæрын мæ хъæбул Руслан æмæ йæ бинойнаг Алинæимæ. Гасситы чызг у, æмæ мае буц дары, кæстæры лæггад мын кæны. Зæронды ма цы фæхъæуы æндæр. Фæлæ мæ хъысмæт бафхæрдта, мæ сывæллæттæй æртæйæ нал сты, алы фидбæллæхтæ æмæ сæ низтæ цардæй атыдтой. Мæ хъæбулы хъæбул Цæрæкты Арсен та сæрмагонд æфсæддон операцийы уæвзау цæфты фæстиуджытæй ахицæн æрæдджы, – дзырдта зæронд ус. Йæ зæрдæ суын-гæг, æмæ йæ цæссыгтæ йæ фæлмаст русылтæ æруадысты. Оля цæргæбонты Дзæгъепбарзы фыдæбон фæкодта колхозы фермæйы хуыгдзæгæй, хæринæггæнæгæй, куыста постхæссæгæй дæр. Йæхæдæг куыд загъта, афтæмæй фылдæр хуыды кæны ивгъуыд рæстæджытæ, нырыккон азтæ нæ, фæлæ:

– Фыдыбæстæйы Стыр хæст куы райдыдта, уæд мах, сывæллæттæ, æххуыс кодтам партизантæн, хастам сын дзул, картоф. Мæ мадифсымæр-иу нæ размæ рацъд, æмæ йæм-иу раттам нæ хæссинагæтæ. Фæлæ йæ немцыцæгтæн нæ хъæуы сывæллæттæй иу банымыгтæ. Радон хатт куы ахастам хæринæгтæ æмæ нæ размæ куы рацъд хæддæр æрдузмæ, уæд æй фашисттæ æрцахстой. Уый фæстæ йæ нукуыуал фæдтам.

Цард фæсхæст азты зын уыд. Кæм – æххормæгтæ, бæгънæг æмæ уазал, фæлæ куыстам дысвæлдæхтæй фæллоны бонтыл æмæ дардтам нæ сывæллæттæ. Текъатыхъæуы цард Бозырты Сандыр. Нукуы ма фæрох уыдзæн ацы фæрднжын æмæ кусаг лæг. Колхозы куыста æмæ-иу бонæй, йæ бричкæ цъæх нархторæй дзæг, афтæмæй, куы 'рцъд куыстæй, уæд-иу кæртты стыр цуайнаг аджы дзæг нархтор сфытæ æмæ-иу хъæуы цæрджытæм фæдзырдта, рацæут, хуыдыды быхæрæут, зæгъгæ. Иунаг адæймаджы дæр-иу нæ нууыгъта æнæрхуыдыдæ. Чидæр нын иухатт бауидзæф кодта, æнæхъæн хъæу дарын дæуимæ кæсы, зæгъгæ, æмæ йын Сандыр аккаг ныххуырд дзуапп ратта. Зæронд адæмæй ничи уал ис, чы йæ хуыды кæны, уыдонæй, мæнæй фæстæмæ, æмæ арæх æрлæууы мæ зæрдыл. Сандыры æххуыс дæр чысыл нæ уыд æххормæг азты, – дзырдта дарддæр Цæрæкты Оля. Зæронд ус лæдзæджы æнцæйтты цæуы, кæд æм хъару æмæ тынч мур нал ис, уæддæр йæхи размæ кæны.

Хъæуы æрыгон фæсивæд тынг раппæлинаг сты, уымæн æмæ сæ ный-йарджыты къæсæрыл æнуыд æмæ иуæрæдон разындысты. Усыг лæппутæ зивæг нæ зонынц сæ цæхæрадæттæ æмæ хæдзары куыстæм. Кæд сæ хъæуы социалон инфраструктурæ нæй, куысты бинаттæ, спортивон гаулан, уæддæр нæ нууыгътой сæ мæгуыр æвадат хъæу æмæ цæрынц ам сæ хистæртимæ. Сæ хуыдытæ æмæ зонд дæр куырыхон лæгты хуызæн у, сты уæздан æмæ хæдæфсарм.

Дониуылд æмæ йæ фæстиуджытæ

ГОГАТЫ Ларисæ куыд радзырдта, афтæмæй æрæдджы тæрккæвæдæтæ хъæу тынг бахыгдардтой.

– Мæнæ нæ рæзты цы чысыл къанау цæуы, уыцы дон кæлы Дыгургомæй. Æмæ, ныр куыд рауылæн кодта æмæ акалд хъæуыл, ахæм цау нæм нукуыма уыд. Ахаста йæ хъæлæсы нæ бырутæ, æмбондтæ æмæ гæрæнтæ, бакалд канд нæ кæрттытæм нæ, фæлæ агъуыстытæм дæр. Нæ пълотæ нал зындысты дон æмæ эмисæй. Æнæнхæлæдджы уавæрты министрадæй дæр нæм уыцы бон цæттæйæ 'рцъдисты ирвæзынгæнджытæ. Нæ тарстæй кæрæдзийы дæр нал æмбæрстæм. Дон нын нæ цæхæрадæтты хуымтæ аласта, бирæ знагæдтæ ракодта нæ хæдзæрттæн, кæд сæ аиуварс кæндзыстæм, уый бæрæг дæр нæй. Нæ лæппутæ голджыты эмис сæвгæдтой æмæ сæ хæдзармæ бацæуæны самадтой, куы та ракала дон, уæд æй цæмæй голджытæ бауромой. Ахæм уавæры ахасты бахаудыстæм. Нæ республикæйы разамынд

нын исты амал куы скæниккой къанауы былтæ сфиралтæй, æмæ сæ тыллæгæй разыйæ баззайынц. Ацы хъæу алæмæты бæстæ у, зæгъгæ, куы зæгъгон, уæд нæ фæрæдидзынæн. Тынг рæусгъд бынат у цæрынæн, ис дзы æрдзон газ, электрон рухс, нуазыны дон, фæлæ дзы нæй социалон инфраструктурæйы уавæртæ. Скъоламæ, рæвдауæндонмæ сывæллæттæ цæуынц Сечерæ æмæ Цыколамæ. Æмæ дзы, кæд гæнæн нæй рæвдауæндон саразынæн, уæддæр хуымæ бинаттон æхсæнадон транспорты иуæг уæддæр ма цæуа? Цæрджытæ район æмæ республикæйы разамындæй курынц иу чысыл дукани сын байгом кæнын æмæ, хъæугæрон цы цæугæдон уайы, уый былтæ сфидар кæнын, уый у цæрджыты курдиат æмæ æдасдзинады фарста.

Сывæллæттæн чысыл хъазæн фæз ис быдыры, фæлæ йæ конструкцитæ саст æрцъдысты, бази-лын сæм хъæуы. 2020 азы ам сарæзтой фелсырон пункт дæр. Ног æмæ нырыккон уавæрты медицинон хо Хуылыты Аидæ цырд фæлæууы, дохторы æххуыс кæй бахъæуы, уыдонмæ. Чысыл хъæу у Дзæгъепбарз. Йæ цæрджытæ кæнынц фос æмæ зæх-

Ермæджытæ бацæттæ кодта САУТÆТЫ Тамилæ, авторы ист къамтæ

Спортивон фидууэг

Футбол

Цыппæрæм хатт хæрæгсаст фесты

Ивгъуыд сабат æмæ хуыцаубоны Уæрæсейы дыккаг къорды футболон чемпионат дивизион «Авист»-ы хъазæг командæгæ акондой 17-æм туры фембæлдтытæ.

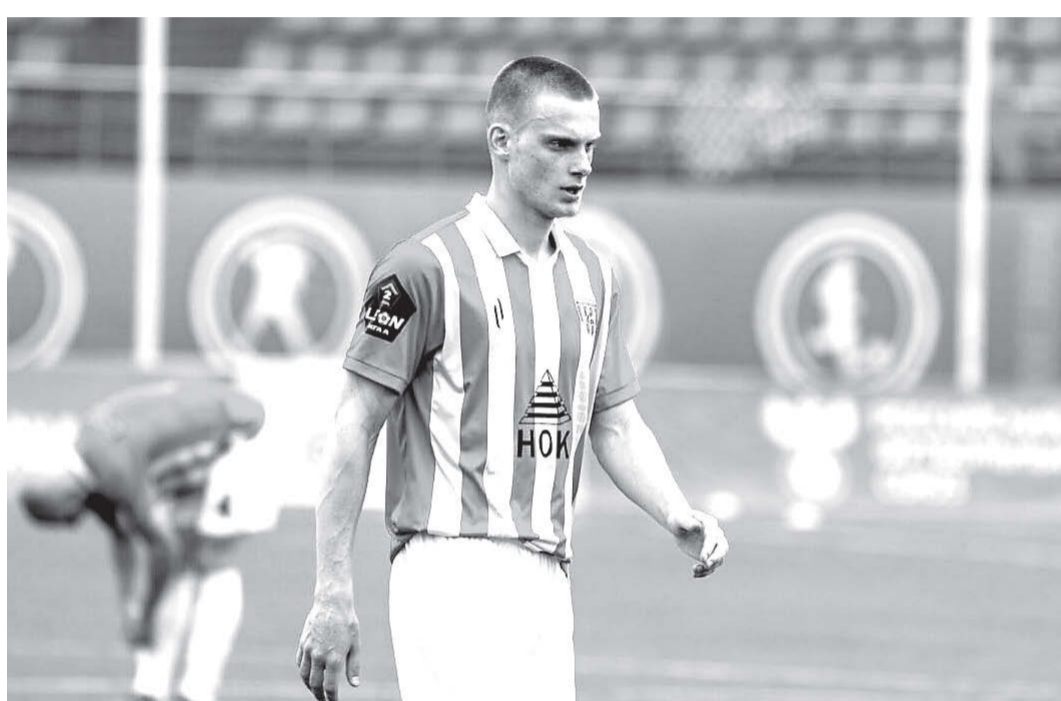
цафæ фæстæ хыгд ссис 1:1. «Алани»-йы фарс-хæцджыты уырныдта, нæ фембæлдтытæ уыдзысты 14 июны. «Алани» уыцы бон уазæгуаты фембæл-

Дзæуджыхъæуы ФК «Алани» йæ радон фембæлд кодта Грознайы Султан Биллихановы номыл стадионы горæт Перми командæ «Амкар»-имæ.

ФК «Алани»-йæн ацы фембæлды хыгд ахсджи-аг уыд йæ турнирон уавæрæн. Нæ командæ куы фæуæлахиц уыдаид, уæд рагагъоммæ йæхицæн бынат скодтаид фæззæджы дивизион «Сыгъзæрин»-ы хъазынæн.

Уыцы зондæй хъазæн фæзмæ «Алани»-йы рæнхыты рацыдысты: №1 – Биазырти Давид, №4 – Хъæцмæзты Сослан, №99 – Махач Абдулхамидов, №14 – Анзор Амралиев, №3 – Артур Кусков (39' – Исмаил Дибиров), №3 – Огъуаты Сæрмæт, №75 – Рæмонты Заурбег, №9 – Артем Закиров, №76 – Кæркуысты Георги (85' – Телсыхъоты Давид), №18 – Кобесты Давид (85' – Дзæстелты Алæмæт), №8 – Хуыгаты Алан.

Хъазты цыдыл бæрæг дардта, дыууæ командæ-йæн дæр ацы фембæлды хыгд æмхуызон ахсджиæг кæй у, уый, æмæ фембæлд цыды хъæддых ныхмæлæудæй. Кæд пурти фылдæр алайнаггæм уыди, уæддæр «Амкар»-ы хъазджытæ гæлпæвонгæй лæууыдысты фысымты дуармæ байрæзыны зондæй. Уыцы æвиппайды ныббрыстытæй сæ иуы 10-æм минутыл амкарæгтæ къуымонæй пурти куы æрбалæвæрдтой, уæд сын уый æрхаста, цæмæ

Командæтæ	Хъ	Р	Æ	Х	П	О
1. Динамо-Брянск	17	10	3	4	21-18	33
2. Динамо Кр.	17	8	8	1	29-14	32
3. Алани	17	7	4	6	21-20	25
4. Амкар-Пермь	17	6	6	5	30-25	24
5. Динамо-2 М	17	5	6	6	27-34	21
6. Динамо-Владивосток	17	5	6	6	20-20	21
7. Зенит-2	16	5	4	7	31-33	19
8. Тюмень	17	5	4	8	23-23	19
9. Кубань	17	4	6	7	16-23	18
10. Динамо Ставрополь	16	4	3	9	16-24	15

тырныдтой, уыцы цыны акаг гол. Пурти «Алани»-йы дуары бакъуырдытæ «Амкар»-æн хъазæг ирон футболлист Саняхъоты Георги. Хыгд 0:1 ахаста 30'-æм минуты ныббрыстытæй сæ иуы 10-æм минутыл амкарæгтæ къуымонæй пурти куы æрбалæвæрдтой, уæд сын уый æрхаста, цæмæ

футболисттæн ма уæлахицæссæг голтæ бакъуырын кæй бантысдзæн, уый, фæлæг хыгд кæронмæ дæр баззад 1:1-æй. Ныр нæ командæйы уавæр аразгæ уыдзæн, æппæтæ фæстæг туры (18-æм туры хъæзытытæ куыд ахицæн уыдзысты, уымæй. Уыцы

дзæн «Тюмень»-имæ æмæ йæ æппынкъаддæр тырнын хъæудзæн ма фæхæрд уæвынмæ. Кæд сын уый бантыса, уæд «Алани» æппынкъаддæр бацахсдзæн 4-æм бынат æмæ схиздзæн дивизион «Сыгъзæрин»-мæ. Уыцы хабар куы æрцæуа, уæд нæ командæ биндуронæй бацæттæгæ кæнын хъæудзæн, цæмæй дивизион «Сыгъзæрин»-ы тырна раззагдæр уæвынмæ. Уымæ æнхæлмæгæ кæсынц нæ командæйы иузæрдцион фарсхæцджытæ, æмæ сын нæ футболлисттæ сæ сæврæн архайдæй стыр лæвар куыд ракенон, уый сын Хуыцауы цæст бауарзæд!

БАСКАТЫ Уырызмæг Интернетæй ист къам

Конкурс

Сывæллæтты конд нывтæ

Уæрæсейы Адæмты иудзинады аз æмæ Сывæллæтты хъæхъæныны дунеон бонь кадæн кæй сарæзтой, сывæллæтты нывкæнынады сфæлдыстады регионты уыцы иумæйаг конкурс «Голос детства»-йы уæлахиздзаутæн Мæздæджы арæст кæдджын æмбырды рæстæг раттой хæриу-джытæ.

Мæздæджы районы администраци æмæ Дзæуджыхъæуы епархийы дингæнæг ахуырады хайад кæй сарæзтой, уыцы амынд конкурсы иудазыг архайынд Мæздæджы районы, стæй Стъараполы край æмæ Кæсæг-Балхъары аивадон скъолаты ахуырдаутæ. Сæдæ дыууын куысты равзаргæйæ, жюриы уæнгтæ номинацитæ «Свободная

тема»-йы, «Народы России едины в дружбе и мире» æмæ «Красота Божьего мира»-йы рабæрæг кодтой æвдай æртæ уæлахиздзауы. Жюриы уæнгтæ курдиатджын

сывæллæтты конд уацымсты бирæвæрсыгдзинад бафиппайдтой. Нæ уацхæссæг

Арфæ Хъуыппеты Таврилы чызг Симейсен

Ныййарæг мад!.. Цыме цы ис ацы дзырдæй æввахсдæр, адджындæр адæймаджы зæрдæмæ!

Ацы бонты нæ зынарæг, нæ уарзон ныййарæг мад æмæ нана Симейсен уыдзæн йæ гуыраенбон. Уый фæдыл уынд зæрдæг арфæтæ кенæм æмæ йын Дунедарæг Стыр Хуыцауæй курæм æнениздзинад, бирæ азты цæрæнбон æмæ кæстæрты рæсугъддзинад.

Бирæ фыдæбæттæ фæдта цардвæндæгтыл, бирæ хæстæ йыл сæвæрдта цард: кæстæрты хъомылд, цыфæнды рæстæг дæр сын зонд бацамонны, барæвдауын, фæндагыл цæугæйæ сæ барæвдз кæнын, сæ фæстæ акæсын... Алкæуыл дæр сæ бинотты хистæры зæрдæ тыст, æмæ-цу сæ алы кæхдæфыл дæр хуыды кодта, растдæр, амондджындæр фæндагыл Стыр Хуыцауыл фæдзæхста.

Дæрд фæндагыл цæугæйæ-уи нæ размæ рахызтæ, мæнæн хорз къах ис, зæггæгæ, нæ фæндарæст кодтай, балцы цæугæйæ. Алы хуыддаджы дæр нын уыдтæ денцæг. Мах та архайдзыстæм дæ бирæ леггæдтæ дын бафиуыныл.

Ацы арфæтæ дын кæнынц дæ цот æмæ дæ цоты цот

Æхсæнад

Найæн афонмæ – цæттæ

Мæздæджы районы доны станца, рекреацион фæзуат «Фæллаудзæн тæл» æмæ доны хирирæфсæн центр «Мальдивы» цæттæ сты найæн афонмæ. Мæздæджы доны станца байгом 6 июны, центр «Мальдивы» – 8 июны, «Фæллаудзæн тæл» та байгом уыдзæн 22 июны. Дзæуджыхъæуы Доны станцайы найæн афон райдайдзæн 11 июны.

– Мæздæджы доны станцайы рай-дайæнмæ администраци муниципалон программæ «Горæт Мæздæджы граждæнты фæллаудагъд»-ы фæлгæты рагагъоммæ донбылты змис сæвæрдта, донуты бын ссыгдæг æмæ сраст кодта, йæ фалдзусты кæрдæг карст æрцъид. Уымæй уæлдай, дон чызы кæнынч нæ уадзы, ахæм микроорганизмтæ æрбаласты, балхæдтой ирвæзынгæнæн жилеттæ, «конец Александрова» кæй хонынц, уымæй йæ сифтонг кодтой,

сног кодтой медикаменттæ, – радзырдта Мæздæджы доны хæдзарды директоры хæдидæг Хъалабегты Георги. Йæ ныхæстæм гæсгæ, уагæвæрдты фæтк куыд амоны, афтæ объектты æдасдзинадæн алцыдæр цæттæ у: сæ фæзуатты ис медицинон пункттæ, ирвæзынгæнæн пост, пляжы кий куыд дарын хъæуы, цæмæй дзы æвирхъау цаутæ ма 'рцæуа, уый тыххæй цæстуйнæг æрмæг. Кæй зæгъын æй хъæуы, цæмæй

адæймаг фыдбылызы ма бахауа, уый тыххæй хи найын хъæуы æрмæстдæр сæрмагонд амынд бинæтты, цæмæй бахъуаджы сахат медицинон æххуыс райса. Нозтджындæр дæр донмæ ныххызын не 'мбæлы.

Ам ма æрхæсдзыстæм ахæм бæрæггæнæнтæ: фарон республикæйы æрцъид 12 цауы, фæмард дзы 13 адæймаджы, уыдонмæр иу сывæллон. Уыдонæй æртæ – Алагыры районы, дыууæ – Кировы районы, цыппар – Мæздæджы районы, æртæ – Дзæуджыхъæуы. Зæрдыл дарын хъæуы: хи найгæйæ, алкæмæн дæр йæ 'дасдзинад йæхи къухты ис.

ГАПБАТЫ Алетæ Интернетæй ист къам

Бакæс, базон

Сæйраг хорздзинад

Мыдыбындзытæ кæй даттынц, уыцы мыд хойрагæй адæмы ифтонгады хъуыдагмæ мыдыбындзыты хаст сæйраг æвæрæныл нымæд нæу.

Мыд пайдайаг хойраг кæй у, уый дызæрдыггæнæу, фæлæг, мыдыбындзытæ зайæгойтыл кæй æрбадынц æмæ афтæмæй иу зайæгойæ иннæмæ пайдайаг буаргæдтæ кæй хæссынц (опыление), уый банымайæн ис амынд саскты архайдæй сæйраг хорздзинадыл. Æнæ мыдыбындзытæй нæдæр æртæсыфон кæрдæгæн, нæдæр джитырийæн, нæдæр фæткыуыбæлласæн, нæдæр балбæлласæн, нæдæр саууагæ, нæдæр æхсынæнæн сæ биологон гæнæнæн сæ бахæст кæныны фадат нæ уыд. Мыдыбындзытæ иу за-

йæгойæ иннæмæ пайдайаг буаргæдтæ кæй хæссынц, уый фæрцы амынд культурты тыллæджы бæрц дыууæ-æртæ хатты фæфылдæр вæййы. Специалисттæ куыд бахыгътой, афтæмæй, саскты зайæгойтæм пайдайаг буаргæдтæ кæй хæссынц,

уымæй ист æфтиаджы бæрц мыдæй ист æфтиаджы бæрцæй райуыи дæсгай хæттæтæ фылдæр. Мыдычыргæдтæ æвæрд кæм сты, уыцы хæдды территорияыл гагадыргъты тыллæджы бæрц вæййы дыууæ хатты фылдæр, æмæ афтæмæй хъæддаг

цæрæгойты нымæц дæр сырæзы. Ацы æууæл итæг хорз хатгæйæ, уæрæсейаг паддзах-сылгоймаг Екатерина Дыккаг æппæт хьалонтæй мыддарты сæрибар кодта.

Ныртакææ бирæ бæстæты (зæгъæм, Америкы Иу-гонд Штатты, Герман æмæ æндæрты) архайынд зайæгойты тыллæджы бæрц фæфылдæр кæнынæн ахъазгæнæг мыддартæн æххуысы программæтæ. Зæгъæм, сæйраг куыстæй уæгд рæстæг фермерон хæдзарæдтæм мыдычыргæдтæ чи ласы, америкæг коммерцион компанитæй иуы уыцы специалисттæн федералон хицаудзинад амынд куысты тыххæй æфæдзæмæ бафидынц 40 мин долларæй фылдæр æхца.

РЕКЛАМА, ХЪУСЫНГÆНИНÆГТÆ

Кладка каминов, мангалов, отопительно-жаровных комплексов, осетинских печей под газ и под дрова. Гарантия работы – 30 лет. Работают профессионалы. Тел.: 8-988-830-81-12 (Ирбек), 8-928-484-24-58 (Хамиц).

Номеры радхæссæг редактор – Гугкаты Жанна. Дизайн: 1-аг æмæ 2-аг фæрстæн – Халиты Изæ; 3-аг æмæ 4-æм фæрстæн – Гуыцмæзты Зæринæ. Корректортæ: 1-аг фарсæн – Дзæуытæ Тæмарæ; 2-аг фарсæн – Гаглойты Наташæ; 3-аг фарсæн – Кæлухты Фатимæ; 4-æм фарсæн – Рæмонты Алина.

"Растдинад" цауы къуыри 5 хатты
Газет уадзы РЦИ-Аланийы Мыхуыр æмæ дзыллон коммуникациы комитет.
Газет регистрационд æрцъид Бастдзинады, информационнæ технологитæ æмæ дзыллон коммуникациы къабазы архайдæм цæстдарды федералон службæны РЦИ-Аланийы управленийы 2023 азы 10 октябры (регистрацион номыр ПИ № Ту 15-00162)

Сæйраг редакторы фидууэг Юрий

Сæйраг редакторы исæн уат – 25-96-27.
Сæйраг редакторы хæдидæг: Бутаты Эльзæ – 25-63-19. Бæрзон нымæрдæр: Гапбаты Алетæ – 25-91-89. Сæрмагонд фарсты редактор: Сланты Аслан – 25-94-37. Шеф-редактортæ: Касаты Батрадз – 25-93-74, Абайты Эдуард – 25-99-33. Рауагды редактор: Гæззаты Фатимæ – 25-96-16. Сæйраг бухгалтер: Дойаты Ленæ – 25-94-19. Уацхæсджытæ: Саугæты Тамилæ, Татьяна Шеходанова (къамисæг) – 25-96-31, Баскаты Уырызмæг – 25-91-88, Гугкаты Жанна – 25-96-50, Дедæгаты Зæлинад – 25-94-57, Хъойбайты Галина – 25-90-54, Хæмыцаты Морис – 25-91-92, Хуыбаты Ларисæ – 25-96-31. Сайты редактор: Хозиты Дæрæссæ – 25-90-54. Рекламышы хайады сæргълæууæг: Бызыккаты Земфирæ – 25-67-03. Корректортæ: – 25-93-36, компьютерон цех – 25-93-97.

Нæ газетæй ист æрмæгæй æндæр мыхуырон рауагды пайдагонд куы цауа, уæд хуыуæм, æнæмæнг, бæрæггонд уа, "Растдинад"-æй йæ кæй систой, уый.
Фыстæджытæ, къуыстытæ, къамтæ æмæ нывæн рæццæны нæ даттæм, стæй сæ автортæм дæр фæстæмæ не 'рвитæм.
Газеты цы æрмæгæйæ рацауа, уыдоныл бæрндзинад хæссынц сæ автортæ.
Рекламышы хуысгæнæнæгты тыххæй "Растдинад"-ы редакци йæхимæ бæрндзинад нæ ис.

Редакци, рауаглад æмæ типографийы адрес: 362015, РЦИ-Алани, г. Дзæуджыхъæу, Къостайы проспект, 11. Мыхуыронд цауы акционерон æхсæнд "Ирыстон-полиграфсервис"-ы

Осетон мыхуыр 1.88 мыхуырон сыфы. Газет цауы къуыри фонд хатты. Индекс: 53901. Тираж 2778. Заказ № 600. Мыхуырма хуыуæм фыст æрцæуа – 18.00. Мыхуырма фыст æрцæуа – 18.00. Email: rastdzinad@mail.ru Сайт: www.rastdzinad.ru